

MARIESTAD

Plan mot diskriminering och kränkande behandling

Sikelvingen

2016-2017

Antagen
Mariestad
2016-10-28

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	3
1.1. Syfte.....	3
1.2. Ansvar.....	3
2. Enhetens mål	5
3. Främjande och förebyggande arbete.....	7
3.1 Förskolan Sikelvingens främjande arbete.....	7
3.2 Sikelvingens främjande arbete utifrån diskrimineringsgrunderna.....	10
3.3 Förebyggande arbete.....	11
4 Förankring av planen.....	12
4.1 Barns delaktighet.....	12
4.2 Vårdnadshavares delaktighet.....	13
4.3 Personalens delaktighet.....	13
5 Utvärdering, kartläggning och analys.....	13
5.1 Utvärdering av föregående läsårs plan.....	13
5.2 Kartläggning (av föregående läsårs plan).....	14
5.3 Analys av föregående läsårs plan	15
6 Rutiner/åtgärder vid akuta situationer	15
6.1 Rutiner för att utreda och åtgärda när barn kränks eller diskrimineras av annat barn	16
6.2 Rutiner för när personal kränker, diskriminerar eller trakasserar barn.	16
6.3 Rutiner för hur barn och deras vårdnadshavare ska göra för att anmäla diskriminering, trakasserier och kränkande behandling.....	17
7 Referenser	18
8 Bilagor.....	19
8.1 Bilaga 1 – Definitioner	19
8.2 Bilaga 2 – Lagstiftning och styrdokument.....	23
8.3 Bilaga 3 – Anmälningsskyldighet.....	25
8.4 Bilaga 4 – Checklista arbetsgång.....	26

1. Inledning

Som stöd för arbetet med likabehandling och mot diskriminering och kränkningar, ska varje förskola/skola utarbeta en plan mot diskriminering och kränkande behandling. Arbetet med den är det systematiska kvalitetsarbetet inom området. Planen kan ses som en dokumentation av det främjande, förebyggande och åtgärdande arbetet och den ska upprättas årligen för varje verksamhet inom förskolan och skolan.

I planen ska det finnas mål för de främjande och förebyggande insatserna som bygger på kartläggningar och utvärderingar av tidigare års arbete. Där ska finnas en beskrivning av vilket arbete som planeras och vilka rutiner som gäller. Planen ska beskriva hur barn och elever medverkar i det främjande och förebyggande arbetet.

Planen ska vara känd hos alla i verksamheten och hos barns och elevers vårdnadshavare.

1.1. Syfte

Sikelvingens plan för att främja trivsel och goda relationer grundar sig på bestämmelser i skollagen (2010:800), diskrimineringslagen (2008:567) och förordningen om barns och elevers deltagande i arbetet med planer mot diskriminering och kränkande behandling (2006:1083). Enligt dessa lagar ska skolan arbeta för barns/elevs lika rättigheter och möjligheter samt mot diskriminering, trakasserier och kränkande behandling. Ett steg i arbetet är att varje år ta fram en ny plan för detta arbete. Planen syftar till att säkerställa barns/elevs rättigheter oavsett:

- kön
- etnisk tillhörighet
- religion eller annan trosuppfattning
- funktionsnedsättning
- sexuell läggning
- könsöverskridande identitet eller uttryck
- ålder

1.2. Ansvar

Det är **förskolechefens ansvar** att:

- Säkerställa att all personal, (pedagoger, kök, städ) alla barn och vårdnadshavare känner till att diskriminering och kränkande behandling inte är tillåtet i verksamheten

- Säkerställa att det bedrivs ett målinriktat arbete att främja barns lika rättigheter samt att motverka diskriminering på grund av kön, könsidentitet eller könsuttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning, ålder eller kränkande behandling som beskriv i Plan mot diskriminering oh kränkande behandling.
- Årligen upprätta och utvärdera en Plan mot diskriminering och kränkande behandling i samarbete med personal, barn och vårdnadshavare.
- Se till att det finns rutiner för utredning, åtgärder och dokumentation av diskriminering och kränkande behandling
- Om verksamheten får kännedom om att diskriminering eller kränkande behandling förekommer, se till att utredning görs och åtgärder vidtas.

Det är **personalens ansvar** att:

- Följa förskolan Plan mot diskriminering och kränkande behandling
- Att åtgärder vidtas då diskriminering eller annan kränkande behandling misstänks/anmäls/ upptäcks
- Dokumentera misstänkt/anmäld/ upptäckt diskriminering eller annan kränkande behandling och informera ansvarig förskolechef
- Se till att vårdnadshavare får kännedom om innehållet i Plan mot diskriminering och kränkande behandling varje år.
- Att prata med de äldsta barnen på förskolan om innehållet i Plan mot diskriminering och kränkande behandling
- Inhämta barns – och vårdnadshavares synpunkter vid kartläggning, mål för året och utvärdering av Plan mot diskriminering och kränkande behandling

Förskolans arbetsgrupp, för plan mot diskriminering och kränkande behandling, arbetar fram den nya planen tillsammans med förskolechef utifrån enhetens kartläggning och analys från föregående år. All personal på enheten ska involveras i arbetet, även kök och städ.

2. Enhetens mål

Förskolan genomgår en renovering under höstterminen 2016. I och med det kommer vi att fokusera på att förbättra och förändra barnens pedagogiska lärmiljöer. I samband med det arbetet har vi i vårt främjande arbete undersökt vad vi erbjuder för pedagogiskt lekmaterial utifrån diskrimineringsgrunderna kön, etnisk tillhörighet, ålder, sexuell läggning och funktionsnedsättning.

Undersökningen visade att vi behöver komplettera med legofigurer/duplofigurer/barbie/dockor med olika hudfärg, hårfärg, ålder och kön. Vi behöver se till att det finns litteratur som handlar om barn från andra kulturer, litteratur som handlar om olika familjekonstellationer och litteratur som belyser olika funktionsnedsättningar. Vi behöver tänka på att den litteratur som erbjuds har lika många pojkar som flickor som huvudpersoner och vi behöver bli bättre på att synliggöra den kulturella mångfalden som finns på förskolan.

Mål 1

- **Utöka/komplettera det pedagogiska lekmaterial utifrån diskrimineringsgrunderna kön, etnisk tillhörighet, ålder, sexuell läggning och funktionsnedsättning. (Legofigurer/duplofigurer/barbie/dockor med olika hudfärg, hårfärg, ålder och kön och litteratur)**

Utvärdering: Genom att göra samma kartläggningsenkät senast 31/1-17. Uppföljning i november och januari och utvärdering i februari.

Handlingsplan

<i>Vad:</i>	<i>När:</i>	<i>Hur:</i>	<i>Ansvarig:</i>
Göra de inköp av material som kartläggningen visar att vi saknar vid beställning av pedagogiskt material	Vid inköp av pedagogiskt lekmaterial	Första beställning 31/10 Alla beställningar och inköp klara i november	Alla pedagoger och gruppen för som arbetar med framtagandet av Plan mot diskriminering och kränkande behandling.
Prata med biblioteket om tips på lämplig litteratur för inköp	Under oktober	Utifrån de tips vi får ska passande	Catharina kontaktar biblioteket.

		litteratur köpas in till varje avdelning,	
Prata med biblioteket om tips på lämplig litteratur vid lån	Under hela läsåret	Utifrån de tips vi får låna litteratur som stämmer överens med det mål vi har	Alla pedagoger
Alla tänker medvetet på vad vi erbjuder för litteratur i den pedagogiska miljön.	Både vid lån och inköp	När vi presenterar miljöerna för barnen på avdelningarna	Alla pedagoger

Mål 2

Synliggöra den kulturella mångfalden som finns på förskolan.

Utvärdering: Ska synas i processdagbok och kvalitetsverktyg. uppföljning i november, januari, mars. Utvärdering i maj.

<i>Vad:</i>	<i>När:</i>	<i>Hur:</i>	<i>Ansvarig</i>
Veta vilka olika modersmål som barnen på enheten har.	Vid placering och inskolning	Fråga föräldrarna och ev. Anette Reimer	Alla pedagoger
Välkommen skylt med flagga och med de språk som finns representerade på enheten	Under hösten	Tillsammans med barn och föräldrar. Det ska se lika ut i alla hallar på enheten.	Mia och Ragnhild
En tavla 1-10 i siffror och text på de olika språken som finns representerade på enheten.	Under hösten	Tillsammans med barn och föräldrar. En tavla till varje avdelning.	Mia och Ragnhild
Barn och vårdnadshavare med annan kulturell bakgrund bjuds in att berätta för oss om sin kultur. Ex. sånger, musik, traditioner	Hela läsåret	I den dagliga verksamheten, utvecklingssamtal,	Alla pedagoger

Mål 3

Skapa trygghet och en lugn atmosfär, undvika konflikter och kränkningar i tamburerna (Prästkragen och Maskrosen)

Utvärdering: Ska synas i processdagboken varje vecka och i kvalitetsverktyg i oktober, november och mars. Utvärdering i maj.

<i>Vad:</i>	<i>När:</i>	<i>Hur:</i>	<i>Ansvarig:</i>
Få barnen att veta/lära sig vilken avdelning de tillhör	Dagligen	Prata med barnen och vårdnadshavarna. Vuxen följer med och visar barnen var de ska vara.	Alla pedagoger Pedagoger på Maskrosen och prästkragen
Efter frukost är vi kvar på respektive avdelning fram till det att vi går ut.	Dagligen	Vi erbjuder aktiviteter som lockar på respektive avdelning	Pedagoger på Maskrosen och Prästkragen
Gå ut - och in, med ett mindre antal barn åt gången för att undvika trängsel, konflikter och kränkningar.	Dagligen	Dela barngrupperna	Pedagoger på Maskrosen och Prästkragen
En pedagog går ut på gården för att ta emot barnen som slussas ut några åt gången.	Dagligen	Dela barngrupperna	Pedagoger på Maskrosen och Prästkragen

3. Främjande och förebyggande arbete

3.1 Förskolan Sikelvingens främjande arbete

Sikelvingens främjande arbete utgår från våra pedagogiska ledord *trygghet, glädje, utmaning* och enhetens gemensamma förhållningssätt som ska genomsyra verksamheten.

Trygghet

Det innebär att vi;

- Vi lägger stor vikt vid inskolning och överskolningsperioder utifrån varje barns behov så att barn och föräldrar känner sig trygga och välkomna.
- Vi skapar goda kontakter med vårdnadshavarna genom att vi bemöter barn och föräldrar på morgonen med att bekräfta dem med ögonkontakt, säga hej, benämner vid namn. Daglig dialog med vårdnadshavare sker vid lämning och hämtning
- Barnets trygghet och trivsel tas upp vid varje utvecklingssamtal
- Vi har ett tillåtande och uppmuntrande förhållningssätt och atmosfär där vi ”peppar” barnen att ”prova på” och klara saker själva, men där det också är tillåtet att göra fel och få hjälp av en vuxen.
- Vi skapar en miljö utifrån barnens intresse där alla vistas utifrån sina egna förutsättningar och fyller dagarna med aktiviteter som är anpassade till barnens mognad, utvecklingsbehov och förutsättningar.
- Alla barn är allas barn
- Vi tar hand om varandras barn vid planering och reflektion
- Pedagoger roterar i arbetslagen och följer med barnen när de byter grupp på förskolan
- Informera om innehåll och mål i Plan mot diskriminering och kränkande behandling

Glädje

Det innebär att vi;

- Bemöter varandra positivt
- Säger hej till alla barn och vuxna på förskolan varje morgon. Alltid benämner barnen vid namn.
- Har ett tillåtande och uppmuntrande förhållningssätt där vi ”peppar” barnen att ”prova på” och klara saker själva men där det också är tillåtet att göra fel och få hjälp av en vuxen.
- Berömmar barnen för det positiva de gör och säger
- Pratar med och lyssna på varje barn varje dag.

Utmaning

Vi skapar en miljö utifrån barnens intresse där alla vistas utifrån sina egna förutsättningar. Vi har ett tillåtande och uppmuntrande förhållningssätt och atmosfär där vi ”peppar” barnen att ”prova på” och klara saker själva men där det också är tillåtet att göra fel och få hjälp av en vuxen. Vi vill utmana barnens tankar såväl som deras fysik/motorik. Vi tänker att utmaning finns i allt och ska ökas efter intresse och förmåga.

Det innebär att vi;

- Är närvarande pedagoger i lek och aktivitet som lyssnar aktivt på vad barnen säger och gör(kroppsspråk)
- Vi utmanar barnens tankar och funderingar genom att använda oss av öppna frågor såsom; Vad...? Hur...? Varför...?
- Ställer frågor och är genuint intresserade av barnens tankar istället för att komma med ”rätta” svar. Det finns inget rätt och fel.
- Ger barnen tid att tänka sina egna tankar och utveckla sina hypoteser. Inte ha för bråttom.
- Utmanar genom att tillföra olika material/lekmaterial i våra miljöer inomhus och utomhus
- Ökar svårighetsgraden succesivt i våra aktiviteter både inomhus och utomhus både för tankarna och motoriken
- Använda rutinsituationerna(måltider, tambur) för att utmana att klara saker själva och därmed stärka tilliten till sin egen förmåga
- Utmanar barnen i deras motoriska utveckling genom att vistas i skogen, gå till gymnastiksalen och vara på förskolans gård där vi peppar och stöttar barnen att våga prova. (Hoppa längre, klättra högre, gå utanför stigen, gå till gymnastiksalen, simskola)
- Utmanar med nya sånger, nya danser, nya rörelser och upprepar, upprepar tills barnen känner igen för att skapa en trygghet att vilja utmanas vidare.
- Ger barnen upplevelser i förskolans närmiljö men också ute i samhället

Det är ok att prova och misslyckas och att få försöka igen. Det är viktigt att vi vuxna ger barnen förtroende och visar att vi tror på deras egen förmåga.

3.2 Sikelvingens främjande arbete utifrån diskrimineringsgrunderna

Kränkande behandling

Vi ser till att barnen inte utsätts för kränkande behandling genom att:

- Vi vuxna föregår med gott exempel och visar barnen hur vi ska bete oss mot varandra genom att aldrig tala illa om kollegor, andra barn eller vårdnadshavare.
- Om konflikt uppstår hjälper personalen till att reda ut det som hänt
- Personalen ser till att vara närvarande vuxna i lek och aktivitet i alla rum såväl inne som utomhus.
- Vårt värdegrundsarbete, där vi pratar om och visar hur vi ska vara mot varandra, blir en naturlig del av den dagliga verksamheten.

Kön

Vi skapar en god pedagogisk miljö där flickor och pojkar inte blir hämmade av traditionella könsmonster genom att;

- Noga tänka igenom placeringar och gruppindelningar för att ge alla barn utrymme att uttrycka sig.
- Allt lekmaterial och alla aktiviteter är tillgängliga för alla barn oberoende av kön
- Vi benämner inte gruppindelningar på barnen med kön utan med andra namn som inte har med kön att göra

Könsidentitet eller köns uttryck

Vi skapar en god pedagogisk miljö där flickor och pojkar inte blir hämmade av traditionella tankar och föreställningar om biologisk könstillhörighet och samhällets könsnormer

- Att få vara den man är oberoende av kön
- Det är ok att bryta mot föreställningen om hur flickor och pojkar förväntas vara och se ut.

Religion eller annan trosuppfattning

Vi arbetar för att barnen utvecklar sin förmåga att leva sig in i och respektera andra kulturer och värderingar genom att: Detta är vårt utvecklingsområde.

Funktionsnedsättning

Vi anpassar verksamheten med hänsyn till barnens olika förutsättningar genom att;

- Noga tänka på vilka gemensamma aktiviteter vi väljer och hur vi utformar aktiviteterna så att alla barn ska kunna delta på sina villkor
- Personalen ökar kunskaperna om olika funktionsnedsättningar genom relevant fortbildning
- Personalen nyttjar specialpedagogens kompetens, BVC och habilitering för rådgivning och handledning. Även vårdnadshavare kan vara en viktig kunskapskälla.

Sexuell läggning

- Vi synliggör och bejaktar olika familjekonstellationer och får varje barn att känna stolthet över sin familj

Ålder

- Vi fyller dagarna med aktiviteter som är anpassade till barnens förutsättningar och intresse.

3.3 Förebyggande arbete

- Ansvarspersonal ser till att uppmana föräldrar redan vid inskolning att tala om för oss när barnen visar tecken på oro runt sin vistelse på förskolan. I den dagliga kontakten med föräldrar ansvarar all personal för att vara lyhörd och uppmärksam. Pedagogerna ansvarar för att kartläggningen av barnens trygghet och trivsel tas tillvara
- Vi skriver händelselogg
- Lära barnen att sluta betyder sluta. Det är tillåtet att sätta sin gräns och säga nej och det ska respekteras.
- Vara konsekventa i vårt handlande. Det som gäller ena dagen gäller också den andra.
- Ha fasta återkommande rutiner. Vid behov förstärka med bildstöd och tecken som stöd.
- Förbereda barnen när rutiner ändras och tala om varför.
- Dagliga samtal med barnen om hur vi är mot varandra

- Trösta och lösa konflikter med alla barn(oavsett hemvist)Alla barn är allas ansvar.
- Vara uppmärksam på signaler från barnen. Signaler kan vara kroppsspråk, om de drar sig undan, är ledsna, inte vill vara med och leka eller är utåtagerande. Alla barn skall uppmuntras att berätta för en vuxen när något inte känns bra. Det är allas ansvar att uppmuntra till detta genom kontinuerliga samtal och genom att vara uppmärksam och lyhörd inför det barnet visar/berättar.
- Vara vuxna som sprider ut oss vid utomhusvistelse och inomhusvistelse för att höra vad som sägs och vad som görs/sker i barngruppen. Ha god uppsikt över alla utrymmen och plaster där barnen befinner sig.
- All personal, inklusive vikarier ansvarar för att vara uppmärksamma på varandras förhållningssätt
- Handledare ansvarar för att praktikanter och elever alltid arbetar tillsammans med ordinarie personal, aldrig ensam.
- När obekanta personer dyker upp på förskolan är det all personals ansvar att ta reda på vem personen är och i vilket ärende hen befinner sig i verksamheten.
- Det är all personals ansvar att omedelbart uppmärksamma om vi hör eller ser någon vuxen(medarbetare/vårdnadshavare) kränka eller diskriminera barn eller vuxen,
- De som uppmärksammar en händelse ansvarar för att ifrågasätta och uppmärksamma den vuxnes handlande direkt.

4 Förankring av planen

4.1 Barns delaktighet

- Vi pratar med de äldsta barnen om vad innehållet i Plan mot diskriminering och kränkande behandling betyder vid samlingar och andra tillfällen i början av varje termin men också när personalen tycker att behov finns.
- **Ansvarig är avdelningens personal**

4.2 Vårdnadshavares delaktighet

- Vid kartläggning och utvärdering av mål för året involveras föräldrarna genom intervjuer eller enkätfrågor och resultatet beaktas när vi sätter mål för nästa kalenderår.
- Vi informerar vårdnadshavare om Plan mot diskriminering och kränkande behandling vid inskolning, föräldramöten och/eller utvecklingssamtal. Personalen fångar upp vårdnadshavarnas synpunkter och tar dem i beaktande i det fortsatta arbetet.
- **Ansvarig är avdelningens personal**

4.3 Personalens delaktighet

All personal på förskolan, pedagoger, kök och städ ska vara delaktiga och vara väl insatt i dokumentet Plan mot diskriminering och kränkande behandling.

- Vi pratar om innehållet i Plan mot diskriminering och kränkande behandling i samband med höstens planeringsdag och höstterminens första APT.
- Kartläggning görs under början av höstterminen och mål sätts i början av oktober när personalen lärt känna barngruppen. Mål kan också läggas till under året beroende på barngruppens behov.
- Arbetslaget för diskussioner om innehåll, mål och om hur arbetet fortskrider på avdelningsplaneringar och APT.
- Planen följs upp i januari och utvärderas i maj.
- Nyanställd personal, vikarier, VFU-studenter och andra som gör praktik i vår verksamhet informeras om planen och årets mål av respektive arbetslag.
- **Ansvarig är alla som arbetar i verksamheten**

5 Utvärdering, kartläggning och analys

5.1 Utvärdering av föregående läsårs plan

Målet var att både barn och vårdnadshavare/vuxna skulle bemötas positivt varje dag och våra pedagogiska ledord trygghet, glädje och utmaning skulle genomsyra verksamheten.

I januari 2016 formulerade vi om målet till att vi skulle diskutera innebörden av ledorden glädje, trygghet och utmaning så att alla pedagoger och chef visste vad de innebar och vilket förhållningssätt som skulle genomsyra verksamheten.

Resultat

Vi har nått målet. Vi har diskuterat innebörd, förhållningssätt, vi har formulerat det och vet vilket förhållningssätt vi ska ha för att ledorden ska vara levande i det dagliga arbetet. Att vi diskuterat ledorden och vårt gemensamma förhållningssätt har gjort att det nu är grunden i vårt främjade arbete på förskolan.

Vi ska tillföra våra pedagogiska ledord i Plan mot diskriminering och kränkande behandling vilket beskriver grunden i vårt förebyggande arbete i den dagliga verksamheten. Vi behöver utveckla Plan mot diskriminering och kränkande behandling med beskrivning av förebyggande arbete och hur barn och föräldrar blir delaktiga i framtagandet av planen. Vi måste involvera föräldrar, barn och all personal(kök och städ) när vi skriver mål för året och bli bättre på att prata med barnen om att det finns en Plan mot diskriminering och kränkande behandling och vad den står för/betyder.

Enheten kommer att genomgå en renovering och vi kommer under året lägga fokus på vilka pedagogiska miljöer/material vi erbjuder barnen. I och med det arbetet vill vi ta reda på om avdelningarna erbjuder dockor, legofigurer, duplofigurer och litteratur utifrån diskrimineringsgrunderna. Vi tänker att det behöver vi erbjuda i vårt främjade arbete.

5.2 Kartläggning (av föregående läsårs plan)

Inför skrivandet av planen förra året gjordes ingen kartläggning. Men vårt sätt att kartlägga kan beskrivas på följande sätt;

Individnivå: I den dagliga verksamheten för vi samtal med barnen i olika sammanhang och är uppmärksamma på barnens kroppsspråk. Där kan vi upptäcka om barnet verkar orolig för något. Vi samtalar med alla barns vårdnadshavare dagligen och i planerade utvecklingssamtal.

Gruppenivå: Varje avdelnings pedagoger för diskussioner dagligen och reflekterar tillsammans i organiserade möten. När vi ser att miljöer inte fungerar på ett bra sätt organiserar vi om och tänker nytt. Vi får då en bild av hur gruppen och det sociala samspelet fungerar och vad vi behöver arbeta vidare med. Kränkningar som vi upptäckt på individnivå och gruppnivå är

- Fysiska – bitningar, knuffar
- Verbala – ”du får inte vara med....”
- Psykosociala – barn som inte känt sig delaktiga i leken

Verksamhetsnivå: På APT och avdelningsplanering diskuterar och reflekterar vi tillsammans om hur arbetet ska organiseras för att det ska utvecklas på bästa sätt. På verksamhetsnivå har vi, under augusti/september genom observationer i och med renoveringen som sker, upptäckt att hallarna på Maskrosen och Prästkragen blir otrygga och röriga med barn som inte vet var de hör hemma och risk för att konflikter uppstår till följd. Vi har också genom kartläggning sett att vi behöver komplettera med pedagogiskt lekmaterial som främjar likabehandling utifrån diskrimineringsgrunderna.

5.3 Analys av föregående läsårs plan

Vi har fått tid på APT och avdelningsmöten att diskutera och formulera orden och dess innebörd. Utifrån diskussionerna har vår chef sammanfattat och formulerat våra tankar som sedan gått ut på remissrundor och diskussion igen tills vi kommit fram till det vi idag står för. Det har resulterat i en sammanfattning av ordens betydelse, samt det förhållningssätt som ska genomsyra verksamheten.

Vi har fått en ny chef som gett oss nya infallsvinklar och tydliggjort våra tankar som vi har och fått ner dem på pränt.

Vi gjorde egentligen ingen ordentlig kartläggning inför skrivandet av planen. Att vi behövde fler värdeord var en känsla vi pedagoger hade. Vi glömde ta med resultatet av föräldraenkäten i utvärderingen och kartläggningen. Vi missade också att ta med barnen inför skrivandet av planen, vi har heller inte pratat med barnen om att det finns en plan och vad den betyder. Vi missade också vikten av att all personal på förskolan inklusive kök och städ behöver vara med i framtagandet av planen och medvetna om innehållet i den.

6 Rutiner/åtgärder vid akuta situationer

En viktig utgångspunkt är den individuella upplevelsen. Ett barn eller en vuxen som berättar att hon eller han känner sig kränkt, ledsen, arg, sårad eller skadad måste alltid tas på allvar.

Det är viktigt att all personal i verksamheten tar alla signaler om trakasserier och kränkande behandling på allvar och agerar snabbt. Kränkningar upphör inte automatiskt utan brukar i stället öka om de inte aktivt motverkas.

All personal i förskolan har anmälningsskyldighet att anmäla alla händelser där ett barn upplever sig ha blivit utsatt för trakasserier eller kränkande behandling. Ingen ska kunna säga att ansvaret är någon annans.

6.1 Rutiner för att utreda och åtgärda när barn kränks eller diskrimineras av annat barn

- Den som upptäcker eller får information om misstänkt kränkning och/eller diskriminering ansvarar för att åtgärder vidtas.
- Förskolechef informeras om det inträffade.
- Fyller i ”Anmälan till rektor/förskolechef vid diskriminering och kränkande behandling”. Denna blankett hittas på medarbetarportalen Navet; Stöd och service i arbetet/Arbetsrutiner och checklistor/Barn och utbildning/Diskriminering och kränkande behandling.
- Vårdnadshavare informeras, detta gäller både den som har kränkt och den som kränkts.
- Anmälaren ansvarar för dokumentation, (vidtagna åtgärder och datum för uppföljning)
- Förskolechef gör en utredning och skickar blanketten (Anmälan till nämnd) till nämnd och chef för förskola och pedagogisk omsorg. Blanketten finns på Navet.
- När utredningen har avslutats ska förskolechef göra regelbundna återkopplingar, utvärderingar och uppföljningar av händelsen med berörda barn samt vårdnadshavare.

6.2 Rutiner för när personal kränker, diskriminerar eller trakasserar barn.

- All personal har anmälningskyldighet till förskolechef, vilket ska ske skyndsamt.
- Fyller i ”Anmälan till rektor/förskolechef vid diskriminering och kränkande behandling”. Denna blankett hittas på medarbetarportalen Navet; Stöd och service i arbetet/Arbetsrutiner och checklistor/Barn och utbildning/Diskriminering och kränkande behandling.
- Förskolechef agerar samtalsledare under utredningssamtalet.
- Förskolechef kontaktar berört barns vårdnadshavare.
- Tidsbestämd uppföljning(förskolechef)

- Ev. polisanmälan av förskolechef.
- Alla insatser ska dokumenteras av förskolechef.
- Förskolechef skickar ”Anmälan till nämnd”

6.3 Rutiner för hur barn och deras vårdnadshavare ska göra för att anmäla diskriminering, trakasserier och kränkande behandling.

- Har barnet blivit kränkt av ett annat barn?
Meddela förskolan.
- Har barnet blivit kränkt av personal?
Meddela förskolechef.
- Har barnet blivit kränkt av förskolechef?
Meddela verksamhetschef, Anna-Karin Yséus, 0501-75 52 11.

Avgränsningar

Om barn/elev/studerande kränker vuxen (ej elev/studerande/personal) omfattas den kränkningen inte av rutin vid diskriminering och/eller kränkande behandling. Blanketten ”Anmälan till förskolechef/rektor vid diskriminering och kränkande behandling” används dock även i detta fall. Gäller kränkningen personal omfattas ärendet av arbetsmiljölagen.

Utredning/rapportering

Förskolechef/rektor startar utredning och vidtar åtgärder. Förskolechef/rektor är enligt delegation (C25) från utbildningsnämnden skyldig att skyndsamt utreda anmälan samt återrapportera det till avdelningschef och nämnd med hjälp av framtagna blanketter för anmälan, utredning och åtgärder av diskriminering och kränkande behandling. Ärenden som är anmälda till Skolinspektionen eller Barn- och elevombudsmannen (BEO) rapporteras till nämnd av förskolechef/rektor. Ärenden som inte är anmälda till Skolinspektionen eller BEO rapporteras till nämnd av avdelningschef. När samtliga ovanstående steg i ett ärende har utförts och förskolechef/rektor anser att insatta åtgärder fungerar och diskrimineringen/kränkningen upphört avslutas ärendet

Uppföljning

När utredning har avslutats ska förskolechef/rektor göra regelbundna uppföljningar med berörda barn/elever samt vårdnadshavare. Uppföljningen ska dokumenteras på blankett ”Åtgärder vid diskriminering och kränkande behandling” samt diarieföras. Sektor utbildning sammanställer inkomna anmälningar av diskriminering och kränkande behandling. En analys görs för att bland annat se om ärendena är behandlade, se vilka typer av anmälningar som har kommit in, vilka barn/elever/enheter som är berörda, frekvenser/antal m.m. Sammanställning redovisas till nämnd vid två tillfällen per år

Diarieföring

Diarieför anmälan före inlämnande till nämnd. Ange diarienummer på underlaget. Använd samma diarienummer om det gäller kränkning mot samma barn/elev, detta för att se om något barn/elev blir utsatt för upprepade kränkningar.

7 Referenser

- Arbetet mot diskriminering och kränkande behandling – allmänna råd (Skolverket)
- Lika rättigheter i förskolan – handledning (Diskrimineringsombudsmannen)
- Lika rättigheter i skolan – handledning (Diskrimineringsombudsmannen)
- Skollagen (2010:800)
- Diskrimineringslagen (2008:567)
- Socialtjänstlagen
- FN:s barnkonvention

8 Bilagor

8.1 Bilaga 1 – Definitioner

Diskriminering

Diskriminering är när förskolan/skolan behandlar ett barn/elev sämre än andra barn/elever och behandlingen har samband med diskrimineringsgrunderna kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning, könsöverskridandet identitet/uttryck eller ålder. Eftersom diskriminering handlar om missgynnande förutsätter det någon form av makt hos den som utför diskrimineringen. Diskrimineringen kan vara antingen direkt eller indirekt.

Direkt diskriminering

Med direkt diskriminering menas att ett barn/elev missgynnas och det har en direkt koppling till någon av diskrimineringsgrunderna.

Indirekt diskriminering

Indirekt diskriminering sker när en förskola/skola tillämpar en bestämmelse eller ett förfaringsätt som verkar neutralt, men som i praktiken missgynnar ett barn/elev på ett sätt som har samband med diskrimineringsgrunderna. Om exempelvis alla barn/elever serveras samma mat, kan det indirekt diskriminera de barn/elever som på grund av religiösa skäl eller på grund av en allergi behöver annan mat.

Bristande tillgänglighet

När en person med en funktionsnedsättning missgynnas genom att sådana åtgärder för tillgänglighet inte har vidtagits för att den personen ska komma i en jämförbar situation med personer utan denna funktionsnedsättning som är skäligen utifrån krav på tillgänglighet i lag och annan författning, och med hänsyn till:

- de ekonomiska och praktiska förutsättningarna
- varaktigheten och omfattningen av förhållandet eller kontakten mellan verksamhetsutövaren och den enskilde
- andra omständigheter av betydelse

Trakasserier

Trakasserier är uppträdande som kränker en elevs värdighet och som har samband med kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning, könsöverskridande identitet/uttryck eller ålder. Det kan bland annat vara att man använder sig av förlöjligande eller nedvärderande generaliseringar. Det gemensamma för trakasserier är att de gör

att ett barn/elev känner sig förolämpad, hotad, kränkt eller illa behandlad. Ett barn/elev kan bli utsatt för trakasserier av personal som av andra barn/elever.

Kränkande behandling

Kränkande behandling är uppträdande som kränker ett barn/elevs värdighet, men som inte har samband med någon diskrimineringsgrund för trakasseri.

Det kan till exempel handla om att ett barn/elev blir retad för sitt utseende.

Ett barn/elev kan bli utsatt för kränkande behandling av personal som av andra barn/elever.

Kränkande behandling kan vara:

- fysiska (slag, knuffar)
- verbala (hot, svordomar, öknamn)
- psykosociala (utfrysning, grimaser, ignorering, nonchalering)
- texter och bilder (teckningar, lappar, sms, mms, foton, meddelanden på sociala medier)

Repressalier

Personal får inte utsätta en elev för straff eller annan form av negativ behandling på grund av elev eller vårdnadshavare har anmält skolan för diskriminering eller påtalat förekomsten av trakasserier eller kränkande behandling.

Diskrimineringsgrunder

Kön

Flickor och pojkar skall i förskolan ha samma möjligheter att pröva och utveckla förmågor och intressen utan begränsningar utifrån stereotypa könsroller.

Trakasserier som har samband med kön kan vara utfrysning, förlöjliganden och skämt kopplade till barns könstillhörighet.

Sexuella trakasserier är av sexuell natur.

Exempel

En flicka går före i kön till en förskola med motiveringen att det redan finns en stor majoritet pojkar på förskolan. (**diskriminering**)

När barnen leker på gården berättar Peter för sin personal på förskolan att han vill ha en lika röd mössa som Lisa. Han tycker den är väldigt fin med små glitterhjärtan på. Personalen säger skrattande "Då kanske vi ska kalla dig för Petra, så att de andra inte tror att du är Lisa!" Personalen berättar för de andra barnen om det och alla skrattar åt Peter. (**trakasserier på grund av kön**)

En annan av personalen väljer att ta med sig enbart pojkguppen till närmaste lekpark för att titta på brandbilen. Några av flickorna vill följa med, men nekades detta.

Förskolan har konsekvent organiserat nästan allt i pojkgrupper - och flickgrupper. Detta har man gjort av principiella och ideologiska skäl snarare än av pedagogiska skäl (**diskriminering**)

Könsidentitet eller könsuttryck

Är att någon inte identifierar sig med sin biologiska könstillhörighet som kvinna/flicka eller man/pojke genom sin klädsel eller på annat sätt ger uttryck för att tillhöra ett annat kön. Skyddet omfattar de barn med könsidentitet eller könsuttryck som hela tiden eller periodvis skiljer sig från samhällets könsnormer och skall heller inte utsättas för trakasserier som har samband med nära anhörigs könsidentitet eller könsuttryck.

Exempel

Sedan ett år tillbaka markerar Erik 5 år, tydligt att hon helst vill vara flicka och kallas hon och henne. Föräldrarna har gått med på hennes önskemål att bära klänning. En dag är Erik ledsen när pappa kommer till förskolan för att hämta henne. Hon berättar att hon inte fick följa med på utflykt eftersom hon vägrade att ta på sig ett par byxor. Pappa frågar personalen varför Erik skulle byta till byxor och får svaret: ”Det får vara någon mätta med tramset”. Pappan blir också uppmanad att i fortsättningen klä Erik i ”riktiga kläder” eftersom några barn har börjat reta henne för att hon bär klänning(**diskriminering och trakasserier**)

Etnisk tillhörighet

Här menas nationellt eller etniskt ursprung, hudfärg eller liknande förhållande. Alla människor har en etnisk tillhörighet. Om du är född i Sverige kan du vara rom, same, svensk, kurd eller något annat. Du kan också ha flera etniska tillhörigheter. Var och en har rätt att definiera sin egen tillhörighet.

Exempel

En förskola med många barn med annan etnisk tillhörighet än svensk ger förtur åt etniskt svenska barn när man tar in nya barn för att inte få en alltför segregerad barngrupp (**diskriminering**)
En personal uttalar sig negativt om polacker inför barnen, i barngruppen finns ett polskt barn som tar illa vid sig. (**trakasserier**)

Religion och annan trosuppfattning

Förskolan får inte missgynna något barn på grund av hans/ hennes religion eller annan trosuppfattning.

Religion Föräldrarna har rätt att uppfostra sina barn i enlighet med sin tro. Det gäller för förskolan att respektera detta.

Annan trosuppfattning Innefattar uppfattningar som har sin grund i eller samband med en religiös åskådning, t.ex. buddism eller ateism.

Exempel

Axel går i Evangeliska Fosterlandsstiftelsens söndagsskola. En av personalen säger ”Usch vilket trams! Ska du bli en sådan där bibelfanatiker? **(trakasserier)** Salima blir ledsen eftersom några av de andra barnen brukar skratta åt hennes mamma som bär muslimsk huvudduk när hon kommer och hämtar henne. En av personalen tröstar Salima, men vidtar inga andra åtgärder. **(trakasserier)**

Funktionsnedsättning

Funktionsnedsättningar kan vara fysiska, psykiska eller intellektuella. Som funktionshinder räknas både sådana som syns och sådana som inte märks lika lätt till exempel allergier, dyslexi, hörsel- och synskador, ADHD eller Asbergers syndrom och olika variationer av rörelsehinder.

Exempel

Anna som har ADHD får inte börja på samma förskola som sin storebror. Kommunen, som tillämpar syskonförtur, tycker i detta fall att Anna ska börja på en annan förskola. Där finns det andra barn med samma diagnos och personalen har därför kunskap om denna **(diskriminering)** Oskar har en muskelsjukdom som gör att han går klumpigt och ostadigt och har lätt för att ramla. Några av barnen brukar reta Oskar och kallar honom ”Snubbelfot”. Personalen har hört att han blir retad, men har inte vidtagit åtgärder **(trakasserier)**

Sexuell läggning

Med sexuell läggning menas homosexuell, bisexuell eller heterosexuell läggning. Diskrimineringskyddet gäller också när ett barn utsätts för missgynnanden eller trakasserier som har samband med nära anhörigs sexuella läggning.

Exempel

Det har gått bra på förskolan tills James äldre bror kommer på besök. Några av barnen har hört när deras storsyskon i negativa ordalag kallat James bror för bög. Nu får James inte vara med och leka eftersom han har en ”äcklig” storebror. Eftersom en av de vuxna på förskolan hör ordväxlingen utan att reagera känner James att han inte har någon att vända sig till **(trakasserier)** Johanna är ny på förskolan och ska fylla i sitt familjetråd. Hon får en förtryckt mall där mammans och pappans namn ska fyllas i. Hon vill ha ett nytt papper med mamma och pappa, men får till svar att hon kan stryka över pappa och skriva dit ”den andra tantens namn”. **(diskriminering)**

Ålder

Barn i våra verksamheter får inte diskrimineras på grund av sin ålder utan mötas av en verksamhet som är anpassade till barnens ålder, mognad och utvecklingsnivå.

Exempel

Malte är den enda sexåringen som går kvar på förskolan och inte har börjat förskoleklass. Det är hans föräldrar som valt det. De andra barnen retar honom ofta för det. **(trakasserier)**

Annan kränkande behandling

Annan kränkande behandling definieras som ett uppträdande som, utan att ha någon koppling till någon särskild diskrimineringsgrund, kränker ett barns värdighet. Det kan vara mobbning men även enstaka händelser som inte är mobbning.

Exempel

Oliver är stökig och springer runt vid samlingen. Trots upprepade tillsägelser lugnar han inte ner sig. En av de anställda tappar behärskningen och ger honom en örfil **(annan kränkande behandling)**
 Julia har alltid sin docka med sig till förskolan. Den ligger på hennes hylla i hallen, men hon har den hos sig vid vilan varje dag. En dag tar två andra barn Julias docka, lägger den i toaletten och spolar. Julia vill efter detta inte veta av sin docka. **(annan kränkande behandling)**

8.2 Bilaga 2 – Lagstiftning och styrdokument

Skolväsendet vilar på demokratins grund

Skollagen (2010:800) slår fast att utbildningen inom skolväsendet syftar till att eleverna ska inhämta och utveckla kunskaper och värden.

Utbildningen ska förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på. Var och en som verkar inom skolan ska också främja aktning för varje människas egenvärde och respekt för miljön.

Värdegrunden

Uttrycker det etiska förhållningssätt som ska präglade verksamheten. Skolan ska främja förståelsen för andra människor och förmågan till inlevelse. Ingen ska utsättas för kränkande behandling. Utbildningen ska utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. (Skollagen 5 kap. 3 §)

Förbud mot kränkande behandling

Huvudmannen eller personalen får inte utsätta ett barn eller en elev för kränkande behandling. (Skollagen 6 kap. 9 §)

Diskrimineringslagen (2008:567)

Diskrimineringsombudsmannen ska utöva tillsyn över att lagen följs. Lagen ska motverka diskriminering på grund av:

- kön
- könsöverskridande identitet eller uttryck
- etnisk tillhörighet
- religion eller annan trosuppfattning
- funktionsnedsättning
- sexuell läggning
- ålder

Socialtjänstlagen

Enligt 14 kap 1 §, är både skolmyndigheten och alla anställda inom förskoleverksamhet, skolbarnomsorg och skola skyldiga att ”genast anmäla till socialnämnden om de i sin verksamhet får kännedom om något som kan innebära att socialnämnden behöver ingripa till ett barns skydd”.

Brottsbalken

Enligt brottsbalken är handlingar som kan betecknas som misshandel, ofredande och olaga tvång straffbara. Förskolechef/ rektor ska handlägga ärendet enligt riktlinjer mot hot om våld.

Arbetsmiljölagen (AML)

AML, gäller även för barn/elever. Lagens ändamål är att förebygga ohälsa och olycksfall i arbetet samt att även i övrigt uppnå en god arbetsmiljö. Enligt AML ansvarar förskolechef/ rektor för att det finns förutsättningar för att skapa en god arbetsmiljö som lever upp till bestämmelserna i AML.

FN:s barnkonvention

Barnkonventionen har sitt ursprung i principen om den inneboende värdigheten hos alla människor och deras obestridliga rättigheter. Barnkonventionen bygger på perspektivet att barnets bästa alltid ska komma i främsta rummet.

Artiklar inom området; artikel 2, 12, 19, 28 samt 36.

8.3 Bilaga 3 – Anmälningsskyldighet

Vid trakasserier och kränkande behandling

Det är viktigt att all personal i verksamheten tar alla signaler om trakasserier och kränkande behandling på allvar och agerar snabbt. Kränkningar upphör inte automatiskt utan brukar i stället öka om de inte aktivt motverkas.

All personal har anmälningsskyldighet att anmäla alla händelser där ett barn/elev upplever sig ha blivit utsatt för trakasserier eller kränkande behandling

Till socialtjänsten

Anmälningsskyldiga är all personal inom verksamheten och den omfattar sådant pedagoger och annan personal får kännedom om i sin yrkesutövning och som föranleder oro över ett barns/elevs situation.

Anmälningsskyldigheten regleras i kap. 14, 1 § socialtjänstlagen och det finns en hänvisning till denna bestämmelse i skollagen kap 29, 13 §.

Syftet med anmälningsskyldigheten är att socialtjänsten på ett så tidigt stadium som möjligt ska få kännedom om barn och ungdomar som behöver hjälp. Skyldigheten omfattar barn under 18 år och avser missförhållanden som antingen är kopplade till barnets/elevens hemmiljö eller dess eget beteende. Det kan handla om misstanke om övergrepp, vanvård eller brister i omsorgen i hemmet eller att barnet/eleven uppvisar ett riskbeteende.

Du hittar anmälningsblanketten till socialtjänsten på kommunens medarbetarportal Navet under Service och i arbetet/Arbetsrutiner och checklistor/Sektor utbildning/Elevhälsa skola.

8.4 Bilaga 4 – Checklista arbetsgång

1. Börja med punkt 5, ”Utvärdering, kartläggning och analys”
  - Viktigt att de olika verksamhetsdelarna syns i utvärdering, kartläggning, analys, till exempel skola *och* fritidshem

2. Fortsätt med punkt 2 ”Enhetens mål”
  - Utifrån utvärdering, kartläggning och analys sätt målen upp.
  - Målen ska uppfylla SMART-kriterierna
    - S=Specifikt
    - M=Mätbart
    - A=Accepterat
    - R=Realistiskt
    - T=Tidsatt
  - Glöm inte att ha med minst ett mål från diskrimineringsgrunden
  - Viktigt att de olika verksamhetsdelarna syns, till exempel skola *och* fritidshem
  - Hur målen ska nås ska beskrivas och detta kan ske på olika sätt. Till exempel kan man flytta över målen till kvalitetsverktyget, man kan även beskriva direkt under varje mål hur man ska jobba vidare med målet (handlingsplanen bör innehålla: Vad? Hur? Vem? När?)

3. Beskriv enhetens främjande och förebyggande (punkt 3) arbete för att nå enhetens mål
  - Tänk på att vara så konkret som möjligt
  - Skriv gärna i punktform

4. Beskriv hur olika intressenter har gjorts delaktiga i framtagandet av den nya planen. Viktigt är att alla yrkeskategorier är delaktiga.